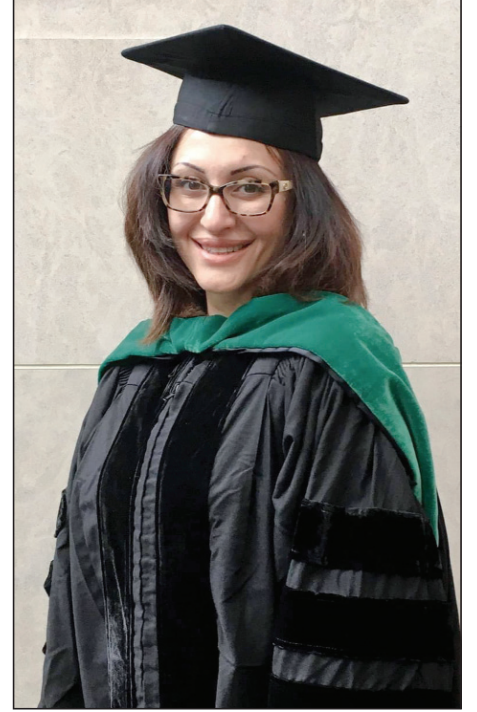

Amerikada top həkim seçilən azərbaycanlı

Nərgiz Muğanlinskaya: "Hər bir işi görəndə, gələcəkdə alacağın uduşda gözün olmalıdır"

- "Sınımış ürək sindromu" adlı nadir xəstəliklə bağlı dissertasiyanı müdafiə etmişiniz. Bu xəstəliklə bağlı məlumat verərdiniz?

- "Sınımış ürək sindromu"na həkimlər çox vaxt diaqnoz qoya bilmir. Bu xəstəliyi çox az həkim tanıyır. Bu sindromun patologiyası budur ki, xəstə ürək çatışmazlığı və infarkt simptomları ilə gəlir. Onu xoşlayanda görürlər ki, xəstə infarkt keçirməyib. Bu zaman ürəyin döyülmə gücü azalır. Ona görə də bu xəstələr ürək çatışmazlığı simptomları ilə daxil olur. Kimsə stress, həyəcan, emosiya keçəndə bu sindrom baş verir. Stressdən sonra baş verdiyinə görə bunu "sınımış ürək sindromu" adlandırırlar. Infarkt isə fərqlidir. Statistika göstərir ki, klassik infarkt, daha çox kişilər, sınımış ürək sindromunu isə qadınlar keçirir. Infarktda sol tərəfdən sancı olur. O sancı ya həyəcandan, ya da fiziki hərəkətdən sonra müşahidə olunur. Hərda hava çatışmır. Əl və boynun keyiməsi kimi simptomlar olduqda həkimə müraciət etmək lazımdır. Təəssüflər olsun ki, qadınlarda bu simptomlar qeyri-adi olur. Standart olmur. Bütün tibb kitablarında həkimlərə öyrədilən simptomlar qadınlarda olmaya da bilər.

- Amerikada 2 dəfə top həkim seçilmişsiniz...

- Bəli, bu uğur məni çox sevindirir. Top həkim seçmək üçün ildə 1 dəfə bütün həkimlərə sorğu göndərilir. Ən güclü həkimlərin adlarının yazılması xahiş olunur. Sorğu belə olur ki, bu həkimlər öz ailə üzvlərini hansı həkimə göndərdilər? 2 dəfə seçildim. Bu, çox nüfuzlu nailiyyətdir. Mən 2018-2019-cu ildə terapevtlər arasında ən çox səs toplamışam. Çox sevinirəm ki, amerikalı həkimlər öz ailə üzvlərinin sağlamlığını mənə etibar edirlər.

- İki övladınız var. Peşə seçimində dəstək olursunuzmu? Ümumiyyətlə, övladlarınızı necə istiqamətləndirirsiniz?

- Müasir dövrdə valideynlər düşünür ki, uşaq öz peşəsini özü seçməlidir. Mən bununla razı deyiləm. Övladlarıma istiqamət verməyin tərəfdarıyam. 1-2 il öncə uşaqların belə bir oyun oynadığı. Bir vərəq qələm götürdük. Mən uşaqlardan soruşdum ki, siz hansı evi və məşin istəyirsiniz? Onlar seçdilər və biz qiymətlərinə baxıb, vərəq qeyd etdik. Sonra dedim ki, siz ildə neçə dəfə istirahət etmək istəyirsiniz? Dedilər 2 dəfə. İstirahət paketlərinə baxdıq. Həyat üçün əhəmiyyətli maddi dəyəri olan məqamları hesabladıq. Nəticədə hansısa rəqəmə çatdıq və bunu 12 aya böldük. Qərara gəldik ki, ayda filan qədər pul lazımdır ki, bunları edə bilək. Sonra baxdıq ki, hansı peşələr uşaqlara bu gəliri verə bilər. Həmin peşələri seçdik və onlara çatmaq üçün də çox oxumaq lazım olduğunu başa düşdük. Həmin dəyəri əmin olduq. Heç vaxt uşağı sındırmaq olmaz. Amma ona istiqamət vermək çox vacibdir.

Aygün ƏZİZ

cərrahiyyə və terapiya arasında qaldım və terapiyanı seçdim. Buna səbəb babamın danışıdığı bir əhvalat idi. Kimsə ona deyəndə ki işdən çıxaracağam sənə, o da cavab verirdi ki, işdən çıxara bilərəm, amma "stetoskop"u əlimdən almağa gücün çatmaz. Məsələn, cərrah həkimin işi bir çox adamdan, yeni assistent, narkozçu və s. asılıdır, terapevt isə xəstə ilə birbaşa, heç kimin köməyi olmadan işləyir.

- Amerikada həkim olmaq üçün nə etmək lazımdır?

- Amerikada həkim olmaq istəyənlər üçün internetdə kifayət qədər resurs və məlumatlar mövcuddur. Namizəd, müvafiq testlərdən keçməlidir və ondan sonra rezidenturaya qəbul olunmaq üçün sənədləri verir.

gənclərimiz, cavan həkimlərimiz var.

- Uğur sirtiriniz nədir? Xüsusilə, əcnəbi ölkədə qadın kimi hansısa çətinlikləriniz olubmu?

- Uğura gedən yol heç vaxt yüngül olmur. O yüngül olsa idi, onda hamı uğurlu olardı. Mən həmişə öz tələbələrimə deyirəm ki, həkimlik çox xüsusi peşədir. Bu peşə ancaq seçilmiş insanlar üçündür. Kimsə doğurdan da həkim olmaq istəyirsə, ən yaxşı həkim olmağı özünə hədəf qoysun. Çətinliklərə rast gələndə qorxmasınlar. Burada bir məsəl var deyirlər ki, gələcəkdə alacağın uduşda gözün olsun. Yeni əldə edəceklərin düşün. Onda sən başa düşəcəksən ki, çətinliklər hamısı dərslər idi. İstənilən peşədə qadın olmaq əlavə çətinliklər yaradır. Burada belə bir söz var ki, qadın işdə özünü elə aparmalıdır ki, ailəsi yoxdur, evdə özünü elə aparmalıdır ki, işi yoxdur. Bu əlavə təzyiq, stress yaradır. Buna baxmayaraq, qadın həkim olmaq çox gözəl hissidir. Pandemiya dövründə həkimliyin necə vacib peşə olduğunu, həkimlərin necə fədakar olduqlarını gördük. Bütün dünya dayansa belə, həkimlər işləyəcək.

- Nərgiz xanım, koronavirusla Amerika da mübarizə aparır. İnsanlar stress, qorxu içindədir. Həmyerlilərinizə nə demək istərdiniz?

- Təşviş, həyəcan hər yerdə olub. Onun əsas səbəbi odur ki, insanlar bilmədiyi şeydən həmişə qorxurlar. Spesifik koronavirus barədə isə biz çox az bildik. Mənə elə gəlir ki, əsas faktor da budur. Burada əsas ümidlərdən biri odur ki, mutasiyaya uğrayıb insan üçün təhlükəsiz bir virusa çevriləcək. Başa düşüləndir ki, karantin şəraitində yaşamağa məcbur olan insanlar stress və depressiyaya məruz qalırlar. Lakin, burada mütləq anlamaq

iki dəfə Amerikanın Baltimor şəhərinin top həkimini seçilib. Deyir ki, uğura gedən yol heç vaxt yüngül olmur. O yol yüngül olsa idi, onda hamı uğurlu olardı. Uşaqlığından həkim olmaq istəyib. Çətinliklərdən qorxmayıb. Düşünür ki, hər bir işi görəndə, gələcəkdə alacağın uduşda gözün olmalıdır. O uduşu qazanmaq şansın səni uğura aparacaq.

Müəssisimiz Amerikada yaşayan həkim, professor Nərgiz Muğanlinskaya'dır.

Bakıda anadan olub. 90-cı illərdə Həbib bəy Mahmudbəyov adına 2-nömrəli texniki-humanitar liseyde təhsil alıb. Orta təhsilini qızıl medalla bitirdikdən sonra Azərbaycan Tibb Universitetinin Müalicə işi fakültəsinə daxil olub və oranı da qırmızı diplomla bitirib: "2003-cü ildə Amerikaya köçməli oldum. Orada da tibbi elmləri üzrə magistr dərəcəsinə aldım. Ondən sonra isə rezidenturada təhsil aldım və bitirən kimi məni orada proqram direktorunun müavini vəzifəsində saxladılar. Burada 6 il işləyəndən sonra nüfuzlu hospitalardan biri rezidentura proqramı açaraq məni oraya proqram direktoru vəzifəsinə dəvət etdi. İyunun 29-da biz ilk rezidentlərimizi qəbul etdik. Məni sevindirən fakt odur ki, həmin rezidentlərin içində həmvətənlərim, yeni azərbaycanlılar da var".

- Tibbi universitetini qırmızı diplomla bitirdikdən sonra Amerikaya köçdünüz. Ümumiyyətlə, Amerika macəranızı necə başladı?

- Yoldaşım kimyacıdır. Ona Amerikada iş təklif etdikləri üçün bütün ailəmiz buraya köçəsi oldu. Amerikaya gələndə ən böyük çətinlik buranın sistemine uyğunlaşmaq, ingilis dilini lazımi səviyyədə öyrənmək idi. Hətta bura gələndən öncə 4 sayılı xəstəxanada cərrahiyyə internaturasını bitirmişdim. Lakin Amerikaya gələndən sonra depressiyaya düşdüm. Nə işlə məşğul olacağımı, harada işləyəcəyimi, ümumiyyətlə, bu ölkədə peşəkar məniyin nədir bilmirdim.

- Universiteti qırmızı diplomla bitirən biri üçün Amerikada nə işləyəcəyini bilməmək yəqin ki, asan deyildi... Bəs necə oldu orada həkim kimi fəaliyyətə başladınız?

- Əvvəllər mənə də burada həkim işləmək əlçatmaz gəlirdi. Sonra anladım ki, məqsəd varsa, insanın həyata keçirməyəcəyi xəyalı qalmaz. Bu, Azərbaycanda da belədir, Amerikada da. Amerikada yenicən rezidentura təhsili almalı idim. Babamın işlədiyi tibb sahəsinə seçmək qərarına gəldim. Babam terapevt idi. Mən də ona baxıb həmişə onun kimi olmaq istəyirdim. Bura gələndə

Top həkim seçmək üçün ildə 1 dəfə bütün həkimlərə sorğu göndərilir. Ən güclü həkimlərin adlarının yazılması xahiş olunur. Sorğu belə olur ki, bu həkimlər öz ailə üzvlərini hansı həkimə göndərdilər? 2 dəfə seçildim. Bu, çox nüfuzlu nailiyyətdir. Mən 2018-2019-cu ildə terapevtlər arasında ən çox səs toplamışam. Çox sevinirəm ki, amerikalı həkimlər öz ailə üzvlərinin sağlamlığını mənə etibar edirlər.

İstiqamətdən asılı olaraq, rezidentura müddəti 3-5 il arasında davam edir. Onda sonra bir dəfə də imtahan verirsiniz. O imtahan sizə yüksək səviyyəli həkim adını qazandırır.

- Buradakı xəyallarınızdan keçib, Amerikada sıfırdan başlamısınız. Motivasiya mənbəyiniz nə idi?

- Mən ömrüm boyu həkim olmaq istəyirdim. Elə motivasiyam da özümü həkim kimi təsəvvür etməyim idi. Buraya köçəndən sonra ayrı bir işlə məşğul olmağı təsəvvür belə edə bilməzdim. İşimin ustası olmaq məqsədim idi. Mən istəyirdim ki, ailəm və ölkəm mənimlə həmişə fəxr etsin. Çox çalışdım, hədəf qoydum, ailəmin də dəstəyi ilə istədiyim yere çatdım.

- Artıq uzun müddətdir ki, Amerikada yaşayırınsız. Azərbaycanda ən çox nə üçün darıxırsınız?

- Mən ilk dəfə bura gələndə insanlar Azərbaycan barədə çox az bildirdilər. Hər yerə xəritə ilə gedir, onlara Azərbaycanı göstərirdim. Ölkəmin hər qarışı, adət-ənənəsi mənim üçün dəyərlidir. Ən çox yeməklərimizdən ötrü darıxıram. Həqiqətən də dünyada ən dadlı yeməklər bizdədir. Azərbaycanın ruhu, atmosferi, mədəniyyəti, adətləri, ən əsası isə insanlarından ötrü darıxıram. Azərbaycanlı tələbələrle tez-tez ünsiyyətdə olub, onlara burada rezidenturaya qəbul üzrə məsləhətlər verirəm. Bundan 1 il öncə tələbələrle skayp görüşü edirdim. Bizim çox istedadlı

lazımdır ki, karantinin əsas məqsədlərindən biri də birdən-birə çox adamın xəstəlməsinə mane olmaqla, resursların çatışmazlığının qarşısını alınmasıdır. Praktiki olaraq, hər bir yeni xəstəliyə nə qədər gec yoluxsan, o qədər da yaxşıdır. Çünki vaxt keçdikcə hər bir xəstəliyin müalicəsi aşkar olunur və çarəsi tapılır. İlk mərhələdə yoluxanlar isə çox əziyyət çəkirlər. Biz bunu 80-ci illərdə, QİÇS virusu təzə aşkar olunanda müşahidə etdik. Əvvəllər həmin virusdan çox adam ölüb. İndi isə vəziyyət tam başqadır, çünki müalicə üsulları və dərmanlar artıq bellidir. Həmin dövrdə ümitsiz hesab olunan xəstələr indiki dövrdə sağlam insanlar qədər yaşamaq imkanına malikdirlər. Bu koronavirusa da aiddir, çalışın ki, özünü qoruyun, sağlam qalın. Xəstələnmək qismətinzdirsə, mümkün qədər gec xəstələnin, çünki gələcəkdə bu xəstəlik üçün də müalicə çətin olmayacaq. Ona görə də səbr etmək lazımdır.

